

5. tematický okruh: Nota choralis

1. Teorie noty choralis

(Vymezení pojmu „nota choralis“ – terminologie Petera Wagnera [Neumenschrift im späteren Mittelalter], Bruno Stäbleina [Die Neumen Epoche I, II, III] a Josefa Huttera - linka, osnova a klíč jako konstituující prvky noty choralis – tři typy notových osnov – klíče a jejich typy - terminologie: neumae usuales – neumae irregulares – neumae regulares – neumae musicae – grafická proměna neumových znaků a její příčiny – typy přepisu chorální notace)

2. Typologie noty choralis a její vývojové fáze

(neumový systém virgální, jacentní a punktální a jejich vývoj k notaci kvadrátní, gotické a rombické-Hufnagelschrift – česká rombická notace – různé typy přepisu chorálního záznamu)

3. Notační systémy chorály v českých zemích

(větev virgální s odnožemi gotickou a románskou – větev jacentní přecházející do notace rombické – rombická notace: systém znaků a frazeologie – conjunctae – fusae – compositae – terminologická reflexe frazeologických změn téhož notačního znaku)

4. Technika přepisu chorální notace

Terminologie:

Nota choralis, diastematizace, osnova spatiová, osnova chordální, osnova linková, osnova guidonská, klíč, klíče sylabické, klíče alfabtické, klíče grafické, klíče koloristické, custos, césura, neumae usuales, neumae irregulares, neumae regulares, neumae musicae, nota simplex (notae simplices), nota currens (notae curentes), nota inclinata (notae inclinatae), románská kvadrata, punctum quadratum, punctum inclinatum, Hufnagelschrift, notace gotická, rombika, strophicus, conjunctae, fusae, compositae, podatus praebipunctis, podatus subbipunctis, podatus cumbipunctis, notace virgální, notace punktální, Hufnagelschrift, Antifonář sedlecký, Antofonář královny Elišky Rejčky, Agenda Tobiášova, notace jacentní, Svatovítské troparium, Trnavský rukopis

Literatura:

Hutter, Josef: Česká notace II – Nota choralis, FF UK, Praha, 1930

Rybarič, Richard: Vývoj európskeho notopisu, Opus, Bratislava, 1982

Mužik, František: Die Tyrnauer Handschrift, in: AUC, Philosophica et historica 2, Universita Karlova, Praha 1965, s. 5 – 44

Úvod do kritiky hudebního zápisu, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica 3, Universita Karlova, Praha 1961

Stäblein, Bruno: Schriftbild der einstimmigen Musik. Musikgeschichte in Bildern, Bd III, Lieferung 4, Leipzig 1975

Quido z Arezza: Regulae musicae rhythmicae (GS II, 30n.)

Venhoda, Miroslav: Úvod do studia gregoriánského chorálu, Vyšehrad, Praha, 1946

Wagner, Peter: Einführung in die gregorianischen Melodien, 2. sv.: Neumenkunde Leipzig 1912